

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ГНЦІРОВСЬКА Ірина Романівна

УДК 378.4/6:005(043.5)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ
ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2018

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Робота виконана в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, доцент
Олійник Марія Іванівна,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
завідувач кафедри педагогіки та
психології дошкільної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Іванова Тетяна Вікторівна,
Маріупольський державний університет,
професор кафедри соціальних комунікацій;

кандидат педагогічних наук, доцент
Дольнікова Любов Василівна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри педагогіки та
соціального управління.

Захист дисертації відбудеться 15 березня 2018 року об 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.053.03 у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (зала засідань, вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027).

З дисертацією можна ознайомитись на офіційному сайті <http://www.tnpu.edu.ua/> та в науковій бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027.

Автореферат розісланий 14 лютого 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Г. М. Мешко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Одним із провідних чинників розвитку Української держави, подолання кризових явищ як в економіці, так і в суспільно-політичному житті є організація менеджменту, адже передусім від ефективного управління залежить прогрес країни загалом та успіх будь-якої діяльності зокрема. Ще однією значущою вимогою сьогодення, урахувавши перехід цивілізації до цифрової епохи, є необхідність розроблення та впровадження новацій. На підтримку саме інноваційного розвитку економіки спрямовані Закони України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» (2011 р.), нормативно-правові документи, що регламентують таку діяльність у закладах вищої освіти, випускники яких мали б забезпечити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств та фірм.

Компетентна управлінська діяльність і створення новітніх розробок – це дві провідні вимоги, що визначають розвиток суспільства, зокрема й підготовку фахівців у закладах вищої освіти. У цифрову епоху здатність до самоменеджменту й креативність є тими компетентностями, які гарантують досягнення успіху як у професійній сфері, так і в особистому житті.

За таких умов посилюються вимоги до підготовки фахівців із менеджменту в технічних закладах вищої освіти у напрямі впровадження новітніх технологій навчання, удосконалення змістового наповнення навчальних дисциплін, розвитку творчих якостей та праксеологічних умінь студентів, що дасть змогу сформувати їхню здатність до інноваційної професійної діяльності.

Проблеми формування готовності майбутніх працівників до створення, поширення та впровадження новацій вирішуються в декількох напрямках: визначення понять та здійснення історико-генетичного аналізу термінів (К. Ангеловські, Л. Антонюк, В. Кваша, І. Козієнко, І. Підласий, А. Пригожин, Н. Сиротинська, В. Сластьонін, В. Чудакова та ін.); обґрунтування змісту, форм, методів підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності, зокрема вчителів (І. Гавриш, І. Дичківська, О. Дубасенюк, І. Зязюн, О. Козлова, І. Коновальчук, К. Макогон, О. Огієнко, О. Остапчук, Р. Пріма, В. Чайка та ін.), майбутніх економістів (М. Артюшина, Л. Потапкіна та ін.), майбутніх інженерно-технічних працівників (Е. Грошева, В. Сальников та ін.). Учені довели необхідність забезпечення системності роботи з формування готовності фахівців до інноваційної професійної діяльності, створення середовища, де студент є суб'єктом навчання.

Численні праці вчених відображають питання ефективного управління як чинника вдосконалення соціально-економічного розвитку суспільства. Осмисленню гострих проблем українського менеджменту присвячені праці П. Будзана, Г. Дмитренка, Н. Терещенко, Ф. Хміля, Г. Щокіна тощо. Серед суттєвих недоліків роботи управлінського персоналу вчені називають такі: консервативність мислення; самовпевненість; надання переваги прибуткам, а не запитам споживачів; недотримання етичних норм; небажання змін; схильність зберігати стабільність, власну позицію, непорушність процесів у компанії, що раніше приносили успіх тощо. Отже, очевидною вимогою сьогодення на шляху

подолання економічних та соціальних проблем України є перехід на інноваційний розвиток та вирішення проблеми підготовки майбутніх керівних кадрів.

Питання підготовки менеджерів у закладах вищої освіти вивчали В. Жигір, Л. Карамушка, М. Москальов, О. Олексенко, В. Хромова, О. Яценко та ін., у технічних закладах вищої освіти – Л. Дольнікова, О. Капітанець та ін. Суттєва увага в дослідженнях (Л. Влодарської-Золи, Н. Димченко, Й. Завадського, Т. Іванової, В. Крижка, М. Крупи, І. Шоробури та ін.) приділена особистості менеджера, який має володіти комплексом якостей, зокрема креативністю, харизмою, впевненістю у собі, здатністю до ризику, психологічною готовністю до змін тощо.

Аналіз праць учених (Е. Грошевої, О. Капітанця, В. Олексенка, О. Олійник, С. Самигіна, Л. Столяренко й ін.) та емпіричні дослідження особливостей навчання в технічних ЗВО, де забезпечена тенденція до стійкого розвитку технологічного, інформаційно-комунікативного, матеріально-технічного компонентів освітнього середовища, засвідчують переваги підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності, що полягають у наявності потенціалу для творчої співпраці між іноземними та українськими студентами, зокрема в технічній галузі, орієнтації на перспективні шляхи вирішення економічних проблем через упровадження інженерно-технічних розробок.

У професійній підготовці майбутніх фахівців із менеджменту виявлено суперечності між:

- міжнародними вимогами до розвитку економіки на інноваційній основі та недостатнім рівнем підготовки фахівців до її реформування в Україні;

- пошуками шляхів удосконалення змісту навчання в контексті підготовки до інноваційної професійної діяльності та недостатнім рівнем розробленості елективних навчальних курсів, методичної та методологічної бази для її реалізації;

- необхідністю розвитку якостей керівника-новатора та відсутністю системної роботи з їх формування в технічних закладах вищої освіти;

- потребою реалізації інноваційних підходів для формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти та відсутністю ефективних технологій і моделей такої підготовки.

Отже, актуальність порушеної проблеми, її недостатня теоретична та методична розробленість у педагогічній науці, а також наявність суперечностей, які мають негативний вплив на формування готовності майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Підготовка майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукової і науково-методичної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в межах наукової теми «Особистісно-професійний розвиток педагога в

процесі підготовки до інноваційної діяльності» (державний реєстраційний номер 0111U001321). Тема дисертації затверджена вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 6 від 25.02.2014 р.) та узгоджена в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 5 від 30.05.2014 р.).

Об'єкт дослідження – підготовка фахівців із менеджменту в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – зміст, форми, методи й засоби формування готовності фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Мета дослідження – обґрунтувати й експериментально перевірити технологію формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

1. На основі аналізу фахових, психологічних та педагогічних джерел уточнити зміст основних дефініцій дослідження.

2. Конкретизувати структуру, критеріальну базу й рівні готовності майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

3. Розробити модель технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

4. Експериментально перевірити ефективність розробленої технології.

Для досягнення мети й виконання завдань дослідження використано комплекс взаємопов'язаних **методів**:

– *теоретичні*: аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури, вивчення навчально-методичних і програмних матеріалів для з'ясування сучасного стану досліджуваної проблеми, аналіз і узагальнення педагогічного досвіду формування готовності фахівців до інноваційної професійної діяльності; моделювання для розробки моделі технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти;

– *емпіричні*: педагогічне спостереження, анкетування, інтерв'ю, бесіди, тренінги, створення виховних ситуацій, участь у проектних роботах, рольові ігри практичного характеру, незакінчені тези, експертні оцінки, самооцінювання, тестування студентів та викладачів для вивчення стану готовності до організації та реалізації інноваційної професійної діяльності; педагогічний констатувальний та формувальний експерименти для перевірки ефективності розробленої технології;

– *статистичні*: кількісна та якісна обробка даних, отриманих у процесі експериментального дослідження, для оцінки відповідності результату поставленій меті та аналізу достовірності отриманих результатів.

Експериментальна база дослідження. Дослідження проводилося в 2013 – 2017 роках на базі Тернопільського національного технічного університету імені

Івана Пулюя, Національного університету «Львівська політехніка» та Вінницького національного технічного університету. Дослідно-експериментальною роботою охоплено 358 майбутніх фахівців із менеджменту та 27 викладачів, менеджерів, інженерів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше обґрунтовано й експериментально перевірено* технологію підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти та *відображено її в моделі*, у якій визначено трикомпонентну структуру підготовки: *навчання про інновації* (вивчення сутності понять, законодавчих актів про інноваційну діяльність); *навчання через інновації* (використання потенціалу полісуб'єктного та інформаційного освітнього середовищ технічного закладу вищої освіти, упровадження елективних курсів, використання інноваційних методів навчання); *навчання для інновацій* (побудова й реалізація програми особистісного розвитку, створення інноваційних проектів та стартапів на основі комунікації з іноземними студентами); забезпечено взаємозв'язок концептуально-цільового, змістового, процесуального та результативно-аналітичного компонентів за принципом наступності: *мета*, яка відповідає провідним освітнім концепціям, законодавчим актам про інноваційну діяльність, обумовлює *зміст* (теоретико-методичні основи організації підготовки менеджерів до інноваційної професійної діяльності), що реалізовується через комплекс *форм* (аудиторні: вивчення фахових, психологічних, педагогічних дисциплін, дисциплін вільного вибору студента; позааудиторні: тренінги, навчальні екскурсії, виробнича практика), *методів* (інтерактивні, технічної творчості, пізнавальної контрадикції, ділові й імітаційні ігри, проектна діяльність, методи технології організації успішної діяльності), *засобів* взаємодії об'єктів та суб'єктів технології (посібники, комп'ютерні технології, бази даних, електронні версії навчальних дисциплін), *діагностичний інструментарій*, *організаційно-педагогічні умови* (інтеграція знань про інноваційну діяльність під час вивчення фахових, психологічних та педагогічних дисциплін; організація професійної підготовки на праксеологічних засадах; забезпечення траєкторії особистісного розвитку майбутніх менеджерів через самоменеджмент), дотримання яких гарантує досягнення *результату* (сформованість готовності до інноваційної професійної діяльності).

У процесі дослідження *уточнено зміст* поняття «інноваційна професійна діяльність менеджера»; *конкретизовано структуру* готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти, у якій представлено мотиваційно-цільовий, пізнавально-інформаційний, праксеологічно-інтеграційний та кооперативно-рефлексійний компоненти; *критерії* (ціннісний, когнітивний, особистісно-процесуальний, аналітичний) та *показники* (високий, середній, низький) *рівнів* готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Подальшого розвитку набули форми й методи підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні рекомендацій для поліпшення організації освітнього процесу в контексті посилення готовності майбутніх фахівців до інноваційної професійної діяльності; розробленні змістового наповнення та методичного забезпечення дисципліни вільного вибору студента «Праксеологічні основи менеджменту», які можуть бути використані під час вивчення таких дисциплін: «Менеджмент», «Самоменеджмент», «Комунікативний менеджмент», «Контролінг», «Управління персоналом», «Управління інноваціями», «Інноваційний менеджмент», «Іноземна мова професійного спрямування», «Основи психології», «Педагогіка», «Етика ділового спілкування» тощо.

Практичне значення дослідження також полягає у створенні комплексної діагностики готовності менеджерів до інноваційної професійної діяльності, спрямованої на визначення рівнів готовності до досліджуваного явища, сформованості особистісних та професійних якостей майбутніх керівників, а також їхніх праксеологічних умінь.

Результати дослідження використовуються в освітньому процесі Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (довідка про впровадження № 2/28-1257 від 28.04.2017 р.), Національного університету «Львівська політехніка» (довідка про впровадження № 67-01-905 від 19.05.2017 р.), Вінницького національного технічного університету (довідка про впровадження № 15-113 від 04.05.2017 р.) та Хмельницького національного університету (довідка про впровадження № 22 від 15.05.2017 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження обговорювалися на *міжнародних* конференціях: «Сучасні наукові дослідження представників психологічних та педагогічних наук – прогрес майбутнього» (м. Одеса, 2014); «Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології» (м. Львів, 2014); «Педагогічні та психологічні науки: виклики і сьогодення» (м. Київ, 2014); «Сучасний вимір педагогічних та психологічних наук» (м. Львів, 2014); «Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень» (м. Одеса, 2015); «Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі» (м. Київ, 2015); «Професійна свобода особистості у вимірах гуманістичної спадщини Антона Макаренка та Івана Зязюна» (м. Полтава, 2015); «Актуальні задачі сучасних технологій» (м. Тернопіль, 2015); «Основні напрями розвитку педагогічної науки» (м. Харків, 2016); «Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні» (м. Тернопіль, 2016); «Сучасні наукові дослідження та розробки: теоретична цінність та практичні результати» (м. Братислава (Словацька Республіка), 2016); «Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в сучасному інформаційному просторі» (м. Тернопіль, 2016); «Eureka в Україні» (м. Київ, 2017); *всеукраїнській* конференції «Інноваційний потенціал світової науки XXI сторіччя» (м. Запоріжжя, 2014); *круглому столі* «Освіта в Європі для студентської молоді: реалії та перспективи» (м. Хмельницький, 2016); *всеукраїнській (з міжнародною участю)* конференції «Підготовка менеджерів освітньої галузі в умовах децентралізації управлінських структур: світовий досвід» (м. Херсон, 2016); на наукових семінарах факультету педагогіки і

психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (2013–2017 рр.).

Публікації. Результати дослідження відображено у 19 публікаціях, із них 4 – у фахових виданнях України, 1 – у виданні, що віднесено до міжнародних наукометричних баз, 1 – у колективній монографії, 12 – у збірниках матеріалів конференцій та 1 методичних рекомендаціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (290 найменувань, із них 23 іноземними мовами) та додатків (на 60 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 325 сторінок, із них основного тексту – 165 сторінок. Ілюстративний матеріал подано у 22 таблицях та 19 рисунках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження; охарактеризовано використані методи наукового пошуку; відображено експериментальну базу; розкрито наукову новизну та практичне значення роботи; подано відомості про апробацію, публікації автора, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти підготовки студентів до інноваційної професійної діяльності в закладах вищої освіти»** уточнено зміст понять «новація», «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційна професійна діяльність менеджера»; відображено модель особистості менеджера-інноватора; проаналізовано стан дослідження проблеми формування готовності майбутніх фахівців, зокрема менеджерів, у закладах вищої освіти (ЗВО) до створення та впровадження новацій.

Студіювання наукових джерел, законодавчих актів, енциклопедичної й довідкової літератури здійснювалося за такими напрямками: трактування основних понять; підготовка студентів (майбутніх учителів, економістів, інженерів) у ЗВО до інноваційної професійної діяльності; особливості підготовки фахівців до зазначеної діяльності в технічних ЗВО; підготовка майбутніх менеджерів, зокрема до інноваційної професійної діяльності, у ЗВО. Окремий напрям наукових розвідок становили моделі, концепції, наукові школи, технології менеджменту.

Аналіз праць учених (К. Ангеловські, Л. Антонюк, М. Артюшиної, І. Підласого, А. Пригожина, Н. Сиротинської, В. Сластьоніна, В. Чудакової та ін.) засвідчив, що сутність понять у галузі інноваційної діяльності однозначно не з'ясована. Підхід до трактування новації як чогось нового, що пропонується до використання, а інновації – як запровадженої новації є провідним у дослідженнях. Виявлено, що існують взаємозв'язки між тенденціями до розроблення і впровадження новацій та державним устроєм, політичними обставинами, які або сприяють, або перешкоджають створенню новітніх розробок, прискорюють або гальмують технічний прогрес. Ці та інші чинники, зокрема необхідність використання потенціалу полісуб'єктного та інформаційно-освітнього середовищ технічного ЗВО, дали змогу уточнити поняття «інноваційна професійна діяльність менеджера». Це комплексна організаторська діяльність, зумовлена соціально-економічними й культурно-історичними умовами суспільства, що здійснюється з

дотриманням положень праксеологічного підходу, спрямована на модернізацію професійного середовища та отримання максимального результату завдяки впровадженню нових чи вдосконаленню тих, що існують, продуктивних ідей, технологій, засобів, методів, які забезпечують покращення виробництва.

Для успішного здійснення інноваційної професійної діяльності, зважаючи на її складність, різноманітність видів та функцій, фахівець має відповідати численним вимогам, аналіз та класифікація яких дали змогу розробити модель особистості менеджера-інноватора як дворівневу відкриту структуру, нижчий рівень якої становлять такі характеристики, притаманні менеджеру: знання, вміння, ключові компетентності, вимоги до здоров'язбереження, особистісні та професійно значущі якості, професійні здібності. На вищому рівні вони доповнені комплексом знань, компетентностей, особистісних та професійно значущих якостей, професійних здібностей, властивих фахівцеві-інноватору. Розроблена модель є орієнтиром для підготовки майбутнього керівника в ЗВО.

Проблема формування особистісних та професійних якостей менеджерів відображена в працях Л. Дольнікової, Т. Іванової, В. Жигірь, Л. Карамушки, М. Москальова, О. Олексенко, В. Хромової, І. Шоробури, О. Яценко та ін. Студіювання досліджень учених, власні наукові розвідки засвідчують, що формування готовності майбутніх фахівців до створення, розповсюдження та використання нововведень має функціонувати як система, яка оптимально включена до освітнього процесу на основі розроблення та впровадження відповідних технологій, і реалізовуватися в полісуб'єктному й інформаційно-освітньому середовищах технічних ЗВО. Вивчення наукових джерел дало змогу встановити, що *готовність* майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності є складним інтегральним багаторівневим особистісним утворенням, яке передбачає формування позитивного ставлення до зазначеної діяльності; засвоєння системи теоретичних знань про неї та набуття практичних навичок; оволодіння методами та технологіями здійснення інноваційної професійної діяльності; розвиток праксеологічних умінь, умінь цілетворення, моделювання, оцінки та аналізу результатів власної інноваційної діяльності та роботи підлеглих інженерних кадрів.

У другому розділі **«Проектування процесу формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти»** висвітлено методику дослідження проблеми підготовки студентів до розроблення та впровадження новацій; проаналізовано результати констатувального експерименту, відображено модель технології формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО.

Багатовекторність наукових розвідок відображена в методиці дослідження теми. Визначено етапи проведення наукової роботи, основними з яких є конкретизація діагностичного інструментарію та обґрунтування технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО.

На основі аналізу психолого-педагогічних, фахових джерел та емпіричних досліджень конкретизовано основні компоненти готовності майбутніх фахівців із

менеджменту, що навчаються в технічних ЗВО, до інноваційної професійної діяльності, а саме: мотиваційно-цільовий, пізнавально-інформаційний, праксеологічно-інтеграційний та кооперативно-рефлексійний компоненти.

Відповідно до структурних компонентів готовності студентів до зазначеної діяльності конкретизовано критерії: *ціннісний, когнітивний, особистісно-процесуальний, аналітичний*.

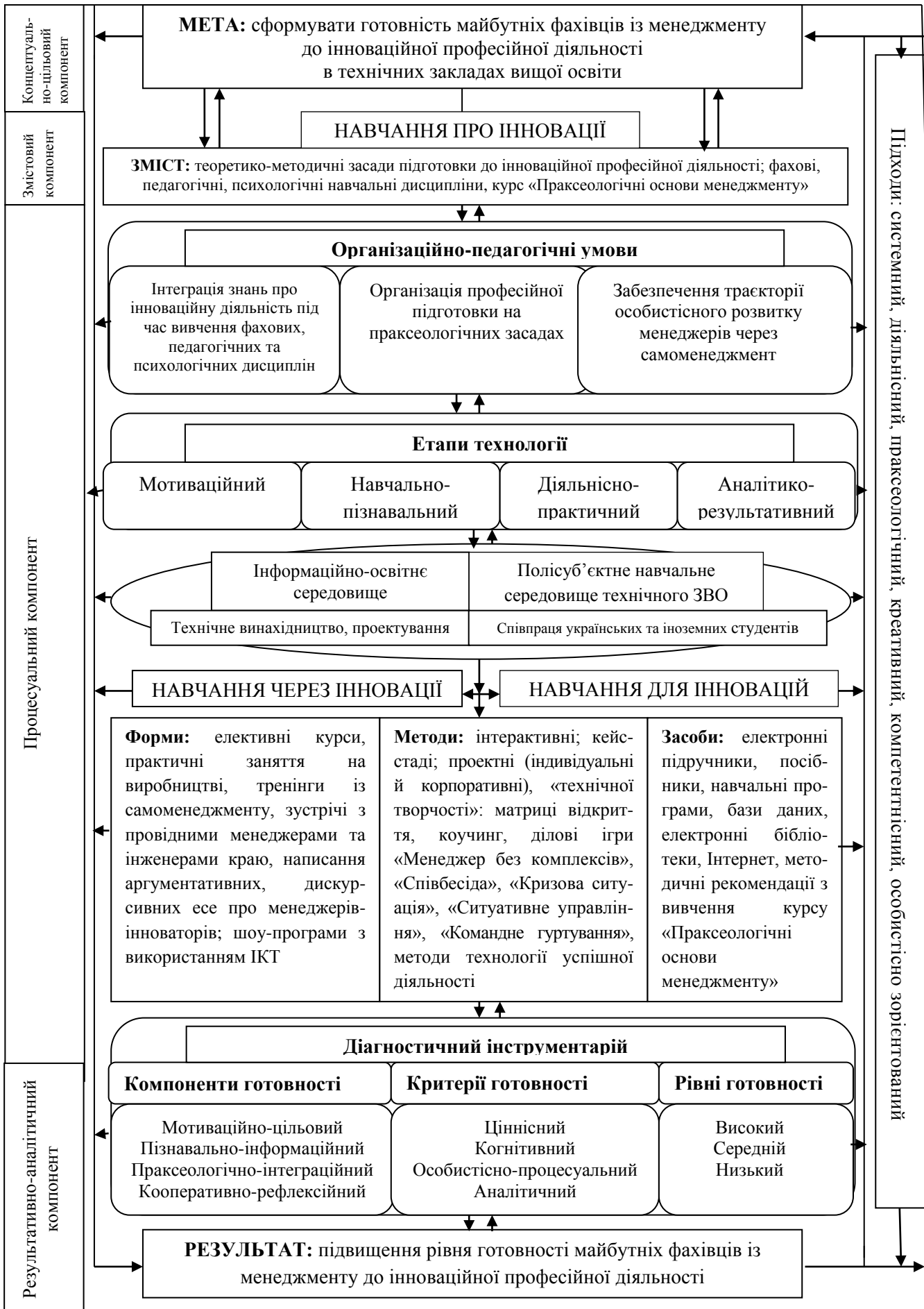
Показниками *ціннісного критерію* готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності є такі: усвідомлення цінності та наявності мотивації до створення новацій і творчої успішної реалізації професійної діяльності; здатність визначати цілі інноваційної професійної діяльності; *когнітивного* – рівень знань про інноваційну професійну діяльність менеджера, сучасні концепції, інноваційні технології менеджменту; рівень володіння іноземними мовами та ІКТ для створення проектів та нової моделі українського менеджменту, праксеологічних засад менеджменту), *особистісно-процесуального* – уміння створити інноваційний проект та стартап; розробити й реалізувати програму особистісного розвитку менеджера; рівень сформованості креативності та інших якостей менеджера-інноватора, *аналітичний* – уміння визначати рівень власної готовності до здійснення інноваційної професійної діяльності та обґрунтувати перспективи саморозвитку й самоменеджменту. Зазначені критерії та показники покладено в основу виокремлення рівнів (високого, середнього та низького) готовності майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності.

За результатами проведення констатувального експерименту, у якому взяли участь 184 майбутні фахівці з менеджменту, виявлено, що 10,9 % студентів володіють високим рівнем готовності до інноваційної професійної діяльності; 59,8 % респондентів – середнім; 29,3 % – низьким рівнем.

Необхідність проведення системної роботи щодо формування готовності майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО зумовили обґрунтування спеціальної технології, у якій взаємопов'язані концептуально-цільовий, змістовий, процесуальний, аналітико-результативний компоненти та забезпечується трикомпонентна структура підготовки:

- 1) навчання про інновації (теоретичні аспекти досліджуваного процесу, знання законодавства про інноваційну діяльність);
- 2) навчання через інновації (реалізація праксеологічного підходу й упровадження елективних дисциплін; використання потенціалу полісуб'єктного та інформаційного освітніх середовищ технічного ЗВО; упровадження інноваційних форм, методів навчання);
- 3) навчання для інновацій (формування компетентностей, пов'язаних зі здатністю фахівця розробляти та впроваджувати новації, створенням інноваційних проектів і стартапів та визначенням їх ефективності).

Алгоритмічність як ознака технології вказує на необхідність дотримання послідовності та взаємозв'язку етапів, якими є мотиваційний, навчально-пізнавальний, діяльнісно-практичний та аналітико-результативний (модель технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО відображена на рис. 1).

Рис. 1. Модель технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти

Концептуально-цільовий компонент технології відображає відповідність мети провідним освітнім концепціям, законодавчим актам про інноваційну діяльність. Зміст технології складають теоретико-методичні аспекти організації підготовки менеджерів до інноваційної професійної діяльності, що відображені у фахових, психологічних, педагогічних дисциплінах та інтегрованому курсі вільного вибору студентів «Праксеологічні основи менеджменту».

Процесуальний компонент технології містить *форми* (упровадження елективних курсів, навчальні екскурсії, практичні заняття на виробництві, зустрічі з провідними менеджерами краю, написання аргументативних, дискурсивних есе «Ідеальний образ менеджера-інноватора», «Інновації регіональних підприємств: особливості менеджменту» тощо), *методи* (інтерактивні, технічної творчості, пізнавальної контрадикції, ділові й імітаційні ігри, зокрема «Менеджер без комплексів», «Інноватор-невдаха», проектна діяльність, методи технології організації успішної діяльності), *засобів* взаємодії об'єктів та суб'єктів технології (посібники, комп'ютерні технології, бази даних, електронні версії навчальних дисциплін, методичні рекомендації до вивчення курсу «Праксеологічні основи менеджменту») формування готовності майбутніх керівників до інноваційної професійної діяльності.

Реалізація зазначених компонентів технології з урахуванням виявлених *організаційно-педагогічних умов* (інтеграція знань про інноваційну діяльність під час вивчення фахових, педагогічних та психологічних дисциплін; організація професійної підготовки на праксеологічних засадах; забезпечення траєкторії особистісного розвитку майбутніх менеджерів через самоменеджмент), із використанням потенціалу полісуб'єктного та інформаційного освітніх середовищ технічних ЗВО (можливості для творчої співпраці українських та іноземних студентів; насиченість інформацією про успішні креативні розробки в технічній галузі, винахідницькі проекти, стартапи) гарантує досягнення *результату* (сформованість готовності до інноваційної професійної діяльності), виміряти який дає змогу визначений діагностичний інструментарій.

У третьому розділі **«Експериментальна перевірка технології формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти»** описано організацію й проведення формувального етапу експерименту та проаналізовано його результати.

У формувальному етапі експерименту взяли участь 174 майбутні менеджери (84 представники контрольних груп та 90 – експериментальних), що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя, Національному університеті «Львівська політехніка», Вінницькому національному технічному університеті. Лише в експериментальних групах реалізовувалася обґрунтована технологія, навчання в контрольних групах здійснювалося за традиційною методикою.

Мотиваційний етап технології був спрямований на формування у студентів розуміння важливості, цінності інноваційної діяльності, яка, як і нові технології управління, забезпечує вихід вітчизняної економіки із затьяжної кризи. Ефективними на цьому етапі були зустрічі з визначними менеджерами краю,

випускниками технічних ЗВО, реалізація проектної діяльності, зокрема проектів «Винаходи студентів технічних ЗВО», «Винаходи українців, що допомогли людству» тощо.

На навчально-пізнавальному етапі технології домінував перший складник підготовки майбутніх фахівців із менеджменту – навчання про інновації – та відбувалося формування знань про інноваційну діяльність, зокрема й менеджерів, на основі інтеграції змісту низки дисциплін: педагогічних, психологічних, менеджменту, іноземної мови професійного спрямування, інформаційних систем та технологій тощо. На інтегрованих заняттях вивчалися теми «ІКТ в менеджменті», «Сучасні технології менеджменту в Україні та зарубіжних країнах», «Стартап-менеджмент, менеджмент стартапів» тощо. Окремі питання розглядалися іноземною мовою. Функцію інтегрованого курсу виконувала дисципліна вільного вибору студента «Праксеологічні основи менеджменту», реалізована відповідно до організаційно-педагогічної умови про організацію професійної підготовки на праксеологічних засадах.

Діяльнісно-практичний етап досліджуваної технології був спрямований на навчання через інновації та для інновацій. Під час його реалізації використовувався потенціал полісуб'єктного та інформаційного освітніх середовищ технічних ЗВО, насичених інформацією про технічні винаходи й проекти як в Україні, так і в зарубіжжі; особливості ринкової кон'юнктури; прогнозування характеру та стадій життєвого циклу нової продукції; шляхи вирішення проблем сучасних підприємств. Українські та зарубіжні студенти виконували колективні проекти, розробляли стартапи.

Якості менеджера формувалися в процесі складання й реалізації програми особистісного розвитку з використанням самоменеджменту та з подальшим моніторингом досягнення визначених цілей (третя організаційно-педагогічна умова), зокрема підвищення рівня креативності, комунікабельності тощо, чому сприяли не тільки аудиторні навчальні заняття, а й тренінги із самоорганізації, тайм-менеджменту, ділові ігри «Співбесіда», «Кризова ситуація», «Ситуативне управління», «Командне гуртування» (з елементами гри на згуртування колективу), «Розробка чинників мотивації співробітників», розважальні шоу-програми з використанням ІКТ «Менеджер на всі випадки життя», «Менеджер – 2025» тощо.

На четвертому етапі, аналітико-результативному, проаналізовано результати підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Під час проведення підсумкового контрольного зрізу в експериментальних групах виявлено помітний прогрес у рівнях готовності до інноваційної професійної діяльності. Результати дослідницько-формульованої роботи показали загальне підвищення рівнів готовності до організації та реалізації досліджуваного явища студентів експериментальних груп: високий рівень становить 31,1 % (на початку експерименту – 10 %), середній рівень – 62,2 % (на початку експерименту – 61,1 %), до низького рівня належить 6,7 % респондентів (на початку експерименту – 28,9 %).

Ці результати (табл. 1) відрізняються від показників, отриманих у контрольних групах, де динаміка рівнів сформованості готовності до інноваційної професійної діяльності незначна.

Динаміка рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО до та після формувального експерименту

<i>Рівні готовності до інноваційної професійної діяльності</i>	Експериментальна група				Контрольна група			
	До Експерименту		Після експерименту		До експерименту		Після експерименту	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Високий	9	10	28	31,1	8	9,5	16	19
Середній	55	61,1	56	62,2	51	60,7	55	65,5
Низький	26	28,9	6	6,7	25	29,8	13	15,5

Застосування *t*-критерію Стьюдента підтвердило, що зміни рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти мають статистично достовірний характер.

ВИСНОВКИ

Інтеграція вітчизняної освітньої галузі в єдиний європейський простір вищої освіти актуалізує проблему якості підготовки майбутніх фахівців до інноваційної професійної діяльності, оскільки реформування суспільства, вихід держави із затяжної кризи можливі лише завдяки створенню й поширенню інновацій, а також виваженому й грамотному управлінню. У зв'язку з цим набуває актуальності формування готовності до інноваційної професійної діяльності майбутніх менеджерів у технічних ЗВО, адже цим університетам притаманна тенденція до стійкого розвитку технологічного, інформаційно-комунікативного, матеріально-технічного компонентів їх середовища; менеджмент орієнтований на перспективні шляхи вирішення економічних проблем через створення і використання інженерно-технічних розробок, випускники впроваджують новації не лише у власну управлінську діяльність, але й здійснюють моніторинг інноваційної професійної діяльності підлеглих інженерних кадрів на виробництві. Від якості цієї роботи залежить ефективність використання інноваційного продукту, а отже, й прибутковість підприємства, розвиток економіки країни в цілому.

1. Аналіз педагогічних, психологічних, енциклопедичних, довідкових джерел, емпіричних досліджень засвідчує, що сутність понять у галузі інноваційної діяльності трактується неоднозначно. Інноваційну професійну діяльність менеджерів доцільно тлумачити як комплексну організаторську діяльність, зумовлену соціально-економічними й культурно-історичними умовами суспільства, що відбувається з дотриманням положень праксеологічного підходу, спрямовану на модернізацію професійного середовища та отримання максимального результату завдяки впровадженню нових чи вдосконаленню тих, що існують,

продуктивних ідей, технологій, засобів, методів, які забезпечують покращення виробництва.

З'ясовано доцільність підготовки менеджерів-«генералістів», які працюють на межі управління, економіки, інформатики, організації та гуманітарних наук, що вимагає змін у формуванні їх готовності до інноваційної професійної діяльності на основі розроблення та реалізації відповідних технологій.

2. Готовність майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності є складним інтегральним багаторівневим особистісним утворенням, що складається з мотиваційно-цільового, пізнавально-інформаційного, праксеологічно-інтеграційного та кооперативно-рефлексійний компонентів.

На основі визначеної структури та емпіричних досліджень виокремлено критерії (ціннісний, когнітивний, особистісно-процесуальний, аналітичний) та показники рівнів готовності (високого, середнього і низького) до інноваційної професійної діяльності. Рівнева диференціація визначається ступенем усвідомлення цілей та мотивів цього виду діяльності; сформованістю знань про інновації, інноваційні моделі, праксеологічні засади менеджменту, організацію діяльності сучасних фірм та підприємств; володінням умінням створення інноваційних проектів, стартапів та здатністю оцінити їх ефективність та успішність; рівнем сформованості креативності та реалізації програми особистісного розвитку якостей керівника-новатора; опануванням ІКТ та іноземними мовами для створення проектів із залученням до співпраці зарубіжних студентів; умінням визначити рівень власної готовності до інноваційної професійної діяльності й перспективи саморозвитку й самоменеджменту.

На констатувальному етапі експерименту встановлено, що тільки у 10,9 % майбутніх фахівців із менеджменту сформовано високий рівень готовності до інноваційної професійної діяльності; у 59,8 % – середній; у 29,3 % – низький рівень готовності.

3. Аналіз наукових джерел, емпіричні дослідження засвідчили, що формування готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти ефективно відбуватиметься у процесі реалізації спеціально розробленої технології, основними компонентами якої є концептуально-цільовий, змістовий, процесуальний та результативно-аналітичний, а основною ідеєю – *навчання про інновації* (знання законодавства про інноваційну діяльність; теоретичних засад досліджуваного явища через вивчення фахових, психологічних, педагогічних дисциплін та елективного інтегрованого курсу «Праксеологічні основи менеджменту»); *через інновації* (використання потенціалу полісуб'єктного освітнього середовища технічного ЗВО на основі співпраці студентів різних національностей в освітній, технічній галузях і винахідництві); використання інноваційних форм (упровадження елективних курсів, шоу-програм із використанням ІКТ «Менеджер на всі випадки життя»); методів навчання (відеотренінги, коучинги, методи технічної творчості, пізнавальної контрадикції, а також ділові й імітаційні ігри «Інноватор-невдаха», «Менеджер без комплексів»,

проектна діяльність тощо) та для інновацій (формування компетентностей, пов'язаних зі здатністю до інноваційної професійної діяльності на основі побудови й реалізації програми особистісного розвитку, створення інноваційних проектів та стартапів із використанням потенціалу комунікації з іноземними студентами).

У досліджуваній технології підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних ЗВО раціонально поєднані інноваційні форми, методи й засоби навчання та традиційні (лекції, практичні заняття, бесіди з використанням підручників і посібників); робота з формування готовності до виконання обов'язків менеджера та менеджера-інноватора. Ефективними в освітньому процесі виявилися тренінги із самоорганізації, самоменеджменту та тайм-менеджменту, ділові ігри («Співбесіда», «Кризова ситуація», «Ситуативне управління», «Командне гуртування» (з елементами гри на згуртування колективу), «Розроблення чинників мотивації співробітників»), написання аргументативних, дискурсивних есе «Ідеальний образ менеджера-інноватора», «Інновації регіональних підприємств: особливості менеджменту», схематичне складання портрета сучасного керівника та створення проектів успішного підприємства, брифінг «Вибір методів управління й подолання ризиків на підприємстві», активна участь у лекціях та семінарах кваліфікованих керівників, що сприяє підготовці не лише менеджера-інноватора до виконання професійних обов'язків, а й менеджера загалом.

Ефективність формування готовності до інноваційної професійної діяльності забезпечується *організаційно-педагогічними умовами*: інтеграцією знань про інноваційну професійну діяльність під час вивчення фахових, педагогічних та психологічних дисциплін; організацією професійної підготовки на праксеологічних засадах; забезпеченням траєкторії особистісного розвитку майбутніх менеджерів через самоменеджмент.

4. Розроблена технологія реалізована під час формувального етапу експерименту. Після проведення дослідно-експериментальної роботи виявлено суттєве збільшення представників високого рівня готовності (з 10 % на початку формувального етапу експерименту до 31,1 % після його завершення). Зафіксовано 62,2 % респондентів середнього рівня готовності та 6,7 % низького рівня. Отже, кількість майбутніх менеджерів із високим рівнем готовності збільшилася в 3 рази, а з низьким рівнем зменшилася в 4 рази.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів наукових розвідок проблеми підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти. У процесі наукового пошуку визначено нові напрями подальших досліджень, а саме: праксеологічні засади підготовки менеджерів до інноваційної професійної діяльності; моніторинг якості підготовки менеджерів до інноваційної професійної діяльності в умовах євроінтеграції освітніх систем.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Гінсіровська І. Р. Підготовка майбутніх фахівців інженерно-технічного профілю до інноваційної професійної діяльності як предмет науково-педагогічних досліджень / І. Р. Гінсіровська // Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки. – Черкаси, 2013. – Випуск 40 (293). – С. 24–29.

2. Гінсіровська І. Р. Діагностика підготовки майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Теоретичний та науково-методичний часопис «Вища освіта України». Серія : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. – Київ – Кіровоград, 2014. – Випуск 3 (54). – Т. 2. – С. 108–111.

3. Гінсіровська І. Р. «Організація успішної діяльності» як спецкурс у підготовці майбутніх фахівців у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. – Ужгород, 2014. – Випуск 30. – С. 39–42.

4. Гінсіровська І. Р. Технологія підготовки майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Науковий журнал «Молодий вчений». – Херсон, 2016. – Випуск 3 (30). – Ч. 3. – С. 369–374.

5. Hinsirovska I. Model of technology of preparing the managers for the innovative professional activities at technical higher education institutions / I. Hinsirovska // Person, family, and society: interdisciplinary approach to the harmonization of interests. – Opole. The Academy of Management and Administration in Opole : 2016. – P. 180–186.

6. Гінсіровська І. Р. Праксеологічний підхід у підготовці майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. – Випуск 34. – С. 231–238.

Опубліковані праці апробаційного характеру

7. Гінсіровська І. Р. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасної педагогіки та психології: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 27–28 червня 2014 року). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 86–89.

8. Гінсіровська І. Р. Формування праксеологічних умінь у майбутніх фахівців з менеджменту у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Інноваційний потенціал світової науки XXI сторіччя: збірник статей учасників XXVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 20–25 травня 2014 року). – Том 1. Науки гуманітарного циклу. – Запоріжжя : Видавництво ПГА, 2014. – С. 55–57.

9. Гінсіровська І. Р. Проблеми підготовки фахівців з менеджменту у вищих технічних навчальних закладах до інноваційної професійної діяльності / І. Р. Гінсіровська // Сучасний вимір педагогічних та психологічних наук: збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 30–31 травня 2014 року). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 121–124.

10. Гінсіровська І. Р. Іншомовна компетентність як складова підготовки майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Сучасні наукові дослідження представників психологічних та педагогічних наук – прогрес майбутнього: збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 20–21 червня 2014 року). – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2014. – С. 91–95.

11. Гінсіровська І. Р. Формування іміджу менеджера як складової його успішної професійної діяльності / І. Р. Гінсіровська // Педагогічні та психологічні науки: виклики і сьогодення: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 8 серпня 2014 року). – К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2014. – С. 36–38.

12. Гінсіровська І. Р. Морально-етичні якості майбутнього фахівця з менеджменту, необхідні для успішного виконання професійної діяльності / І. Р. Гінсіровська // Професійна свобода особистості у вимірах гуманістичної спадщини Антона Макаренка та Івана Зязюна: матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 13 березня 2015 року) / За заг. ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава, 2015. – С. 33–35.

13. Гінсіровська І. Р. Психолого-педагогічна підготовка фахівців з менеджменту у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3–4 квітня 2015 року). – К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2015. – Ч. 1. – С. 36–38.

14. Гінсіровська І. Р. Структура інноваційної професійної діяльності фахівців, що навчаються у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Психологія та педагогіка: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18–19 вересня 2015 року). – Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2015. – С. 78–82.

15. Гінсіровська І. Р. Педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах / І. Р. Гінсіровська // Modern Scientific Researches and Developments: Theoretical Value and Practical Results: Materials of International scientific and practical conference (Bratislava, 15–18 March 2016). – К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2016. – С. 62–63.

16. Гінсіровська І. Р. Педагогічні умови підготовки іноземних студентів інженерних спеціальностей до інноваційної професійної діяльності / І. Р. Гінсіровська // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в

Україні: збірник тез наукових робіт учасників III Міжнародної науково-методичної конференції (м. Тернопіль, 18–20 травня 2016 року). – Тернопіль : Вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2016. – С. 109–110.

17. Гінсіровська І. Р. Принципи підготовки менеджерів до інноваційної професійної діяльності у технічних ВНЗ / І. Р. Гінсіровська // Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в сучасному інформаційному просторі: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 19–20 травня 2016 року). – Тернопіль : Крок, 2016. – С. 300–301.

18. Гінсіровська І. Р. Особливості становлення та функціонування інформаційно-освітнього середовища вищих технічних навчальних закладів / І. Р. Гінсіровська // Основні напрями розвитку педагогічної науки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21–22 жовтня 2016 року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 33–35.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

19. Гінсіровська І. Р. Праксеологічні основи менеджменту: методичні рекомендації / І. Р. Гінсіровська. – Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017. – 120 с.

АНОТАЦІЯ

Гінсіровська І. Р. Підготовка майбутніх фахівців з менеджменту до інноваційної професійної діяльності у вищих технічних навчальних закладах. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України, Тернопіль, 2018.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти. Проаналізовано стан досліджуваної проблеми в наукових джерелах, уточнено основні дефініції дослідження. Конкретизовано структуру, критерії та показники рівнів готовності майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти. Розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено технологію підготовки майбутніх фахівців із менеджменту до інноваційної професійної діяльності в технічних закладах вищої освіти.

Розроблено програму та змістове наповнення дисципліни вільного вибору студента «Праксеологічні основи менеджменту».

Ключові слова: фахівці із менеджменту, інноваційна професійна діяльність менеджера, технологія підготовки, формування готовності, технічні заклади вищої освіти.

АННОТАЦИЯ

Гинсировская И. Р. Подготовка будущих специалистов по менеджменту к инновационной профессиональной деятельности в высших технических учебных заведениях. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Министерство образования и науки Украины, Тернополь, 2018.

В диссертации приведено теоретическое обобщение и новое решение научной проблемы формирования готовности будущих специалистов по менеджменту к инновационной профессиональной деятельности в высших технических учебных заведениях. Проанализировано состояние исследуемой проблемы в научных источниках, уточнены основные дефиниции. Конкретизированы структура, критерии и показатели уровней готовности будущих специалистов по менеджменту к инновационной профессиональной деятельности в высших технических учебных заведениях. Разработана, теоретически обоснована и экспериментально проверена технология подготовки будущих специалистов по менеджменту к инновационной профессиональной деятельности в высших технических учебных заведениях.

Разработана программа и содержательное наполнение дисциплины свободного выбора студента «Праксеологические основы менеджмента».

Ключевые слова: специалисты по менеджменту, инновационная профессиональная деятельность менеджера, технология подготовки, формирования готовности, высшие технические учебные заведения.

SUMMARY

Hinsirovska I. R. Training of the future specialist in management for the innovative professional activities at higher technical educational institutions. – Manuscript.

Scientific thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the speciality 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2018.

The theoretical generalization and new solution to the scientific problem of training of the future specialists in management for innovative professional activities at higher technical educational institutions have been investigated in the thesis research. The state of the problem has been analyzed in the scientific sources; the basic concepts of the research have been defined.

The object of the scientific thesis is the training of the specialists in management at higher educational institutions. The subject of the scientific thesis includes the content, forms, methods and means of the specialists in management training for innovative professional activities at higher technical educational institutions. The purpose of the scientific thesis is to develop and experimentally test the technology of training of future specialists in management for innovative professional activities at higher technical educational institutions.

The term «innovative professional activities of the manager» is defined as complex organizational activities caused by social and economic, cultural and historical conditions of society, which is carried out according to the principles of praxeological approach. The purpose of the activities is modernization of the professional environment and obtaining the maximum result by introducing new ideas or improving the existing technologies, means, methods that cause improvement of production.

The technology of training of the future specialists in management for innovative professional activities at higher technical educational institutions has been developed, theoretically interpreted and experimentally tested. The three-component structure of the technology has been developed. The first component is *learning about innovations* (studying the nature of concepts, legislative acts concerning innovative activities); the second component is *learning through innovations* (using the potential of polysubject learning environment of the higher technical educational institutions, implementation of optional courses, use of the innovative learning methods); *learning for innovations* (development and implementation of the personal self-development program, creation of the innovative projects on the basis of cooperation with the international students).

The interaction of conceptual-purpose, content, process and analytical-resulting components has been provided with the principle of succession. The *purpose* of the technology corresponding to the leading educational concepts and legislative acts concerning innovative activities determines its *content* (the theoretical and methodological basis of the organization of managers training for innovation professional activities), which is implemented due to the set of *forms* (classroom activities: study of psychological, pedagogical, professional subjects and optional courses; extraclassroom activities: trainings, educational excursions, internship programs); *methods* (interactive, technical creativity, cognitive contradiction, business and imitation role-plays such as «Manager without complexes», «Innovator-loser», project activity, methods of technology for successful activities organization), *means* of interaction between objects and subjects of technology (manuals, computer technologies, databases, electronic versions of educational courses), *diagnostic tools, organizational and pedagogical conditions* (integration of knowledge concerning the innovative activities while learning professional, pedagogical and psychological subjects; professional training organization on the basis of praxiological principles; supply of personal trajectory for the development of future managers through self-management and monitoring of the quality of educational activities). Implementation of the technology in the polysubject and information environments provides the achievement of the *result* (the formation of willingness of the future specialists in management for innovative professional activities at higher technical educational institutions).

The structure of willingness of the future specialists in management for the innovative professional activities at higher technical educational institutions has been specified and its main components (motivative-purpose, cognitive-informational, praxeological-integrative, cooperating-reflexive) have been presented in the research course. The criteria (value, cognitive, personality-process, analytical) and willingness level indicators (high, medium, low) of the future specialists in management for the

innovative professional activities at higher technical educational institutions have been determined.

The forms, methods and means of training of the future specialists in management for innovative professional activities at higher technical educational institutions have gained their further development.

The recommendations for improving the organization of the educational process by increasing the willingness of managers for creating and implementing of innovations into their professional activities have been explained.

The program and content of the optional course «Praxiological principles of management» have been developed.

The complex diagnostic system for determining the levels of willingness of the future managers for the innovate professional activities, the levels of formation of their personal and professional qualities, as well as praxeological skills has been developed.

Key words: specialists in management, innovative professional activities of the manager, technology of training, formation of willingness, higher technical educational institutions.

Підписано до друку 01.02.2018 р.
Формат 60x84/16.
Папір друк. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 02/18/2-2

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"
46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,
Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р.
ФОП Осадца Ю. В.